

2023-01-11

KUVAILEVAN METATIEDON ASiantuntijaryhmän kokous

Aika: 11.1.2023 klo 09.15-11.15

Paikka: Kumean Zoom-kokoushuone

Paikalla: Pia Backman (Åbo Akademis Bibliotek), Anne Holappa (HUMAK), Katja Hyvärinen (Itä-Suomen yliopiston kirjasto), Henriikka Kokki (Celia), Sirpa Korhonen-Ritanen (Varastokirjasto), Jarmo Louet (Jyväskylän kaupunginkirjasto), Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto), Anne-Mari Salmela (Turun yliopiston kirjasto), Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto) ja Irina Vikman (Hämeen ammattikorkeakoulun kirjasto)

Kutsuttuina asiantuntijoina: Serafia Kari (Kansalliskirjasto), Anneli Renfors (Kansalliskirjasto), Petra Peltokangas (Kirjastopalvelu), Heidi Ronkainen (Kansalliskirjasto)

Poissa: Martin Engberg (Kansalliskirjasto), Minna Kantanen (Kansalliskirjasto), Ville Huhtala (Helsingin yliopiston kirjasto), Minttu Hurme (Kansalliskirjasto)

- 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja
- 2. Ilmoitusasiat
- 3. MARC 21 -formaatti ja RDA-sovellusohje
 - 3.1 MARC 21-formaattiin uusi päivitys
 - 3.2 385-kenttä - kohderyhmä
 - 3.3 Ohjeistus 6XX-kenttien käytöstä RDA-ohjeessa
 - 3.5 245-kentän virheet
- 4. Kirjastojärjestelmät
 - Alma
 - Sierra
- 5. AV-aineistotyöryhmä
- 6. Kirjastojen kysymyksiä
 - 1) Kysymys: Virheelliset tiedot nimiösivulla
 - 2) Kysymys: Tekijän nimen muoto / 018646068
 - 3) Kysymys: Ukrainankielinen kirja / käännös vai ei
 - 4) Kysymys: ääninäyttelijä vs. näyttelijä
- 7. Seuraava kokous

1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen [Pöytäkirja 14.12.2022](#) hyväksyttiin ja julkaistiin 12/2022.

2. Ilmoitusasiat

Tulevat tapahtumat ja menneet tapahtumat 2023 - [lisätietoja](#)

3. MARC 21 -formaatti ja RDA-sovellusohje

Yhteiset ohjeet <https://wiki.helsinki.fi/display/rdasovellusohje/RDA-sovellusohje>

3.1 MARC 21-formaattiin uusi päivitys

MARC 21 -formaatin uusi päivitys, Update 35 (December 2022), on julkaistu 20.12.2022. Uuden päivityksen muutokset liittyvät kenttään 856 Elektronisen aineiston sijainti ja käyttö.

Kaikki muutokset ovat nähtävillä Kongressin kirjaston sivuilla alla olevissa osoitteissa:

Bibliografisen formaatin muutokset: <https://www.loc.gov/marc/bibliographic/bdapndxg.html>

Auktoriteettiformaatin muutokset <https://www.loc.gov/marc/authority/adapndxf.html>

Varastotietojen formaatin muutokset <https://www.loc.gov/marc/holdings/hdapndxf.html>

Käännösten valmistumisesta sekä uusien ominaisuuksien käyttöönnotosta Suomessa tiedotetaan myöhemmin.

3.2 385-kenttä - kohderyhmä

Päätettiin esittää keskustelua aineiston kohderyhmän merkitsemisestä kuvailuryhmien seuraavaan työpajaan (21.3.2023).

3.3 Ohjeistus 6XX-kenttien käytöstä RDA-ohjeessa

Sovellusohjeeseen on lisätty esimerkkejä 6xx-kenttien käytöstä.

600-kenttä:

600 14 #a Gustafsson, Kaj-Erik, #d 1942- #t Aa, aa jo lapsi nukahtaa. #0 (FI-ASTERI-W)000008957
Teos asiasanana
 600 14 #a Linna, Väinö, #d 1920-1992. #t Tuntematon sotilas. #0 (FI-ASTERI-N)000067929
Teos asianana. #0 osakentässä on vanhanmallisesti viitattu tekijän, ei teoksen auktoriteettitietueeseen
 600 34 #a Atreides #c (suku) (fiktiovinen yhteisö)
 600 04 #a Laika #c (koira)
 600 14 #a Jansson, Tove, #d 1914-2001. #0 (FI-ASTERI-N)000045590

Sisällönkuvailuoppaassa [Aiheena henkilö](#) ja [Aiheena teos](#)

610-kenttä:

610 24 #a Suomen Punainen Risti. #0 (FI-ASTERI-N)000006980
 610 24 #a Suomen Punainen Risti. #b Hailuodon osasto. #0 (FI-ASTERI-N)000021393
 610 24 #a Aurinkolaiva (fiktiovinen yhteisö)
 610 24 #a Avengers (fiktiovinen yhteisö)

Sisällönkuvailuoppaassa [Aiheena yhteisö](#)

611-kenttä:

611 24 #a Kalevan kisat. #0 (FI-ASTERI-N)000168055
 611 24 #a Huispauksen MM-kisat (fiktiovinen tapahtuma)

Sisällönkuvailuoppaassa [Aiheena tapahtuma](#)

630-kenttä:

630 04 #a Raamattu. #0 (FI-ASTERI-W)000014998
 630 04 #a Kalevala. #0 (FI-ASTERI-W)000014988

Sisällönkuvailuoppaassa [Aiheena teos](#)

648-kenttä:

648 #4 #a 1941-1944
 648 #7 #a 1940-luku #2 yso/fin #0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p6194061949>

650-kenttä:

650 #7 #a jouluk #2 kauno/fin #0 <http://www.yso.fi/onto/kauno/p2726>
 650 #7 #a jouluk #2 kauno/swe #0 <http://www.yso.fi/onto/kauno/p2726>

Sisällönkuvailuoppaassa [Johdatus](#).

651-kenttä:

Lisätty maininta: Myös fiktioaineistossa todellisen paikan maantieteellinen nimi asiasanana merkitään kenttään 651 ja käyttäen YSO-paikat paikkakäsitteistöä.

651 #4 #a Viistokuja (Lontoo, Iso-Britannia : fiktiovinen paikka)
 Sisällönkuvailuoppaassa [Aiheena paikka](#)

655-kenttä:

Lisätty kaunokirjallisuuden esimerkit.
 655 #7 #a jännityskirjallisuus #2 slm/fin #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s382>
 655 #7 #a skönlitteratur #2 slm/swe #0 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s975>

Sisällönkuvailuoppaassa [Lajityyppi/muoto](#)

3.5 245-kentän virheet

Lisätty [sovellusohjeeseen](#) esimerkki virheellisen vastuullisuustiedon merkitsemisestä:

245 10 #a Humiseva harju / #c Emily Brontë ; suomentanut ja saatesanan kirjoittanut Juhani Lindholm.
 500 ## #a Nimiösinun tiedoista poiketen Seven-sarjassa julkaistuista Humiseva harju -kirjoista puuttuvat Juhani Lindholmin saatesanat.

4. Kirjastojärjestelmät

Alma

Ex Libris päivittää Alman formaatin helmikuussa 2023:

Updates to the MARC21 Profile

The following MARC21 updates will be available for bibliographic, holdings and authority profiles:

- Update No. 33, November 2021
- Update No. 34, July 2022

Sierra

Helmet-kirjastot ottavat Finnan asiakasliittymäksi.

5. AV-aineistotyöryhmä

AV-aineistoryhmä valmistelee ohjeistusta striimattaville elokuville, podcasteille ja e-äänikirjoille.

6. Kirjastojen kysymyksiä

1) Kysymys: Virheelliset tiedot nimiösivulla

Saimme asiakkaalta palautetta, että Otavan Seven-sarjassa julkaistussa Humisevassa harjussa (isbn 9789511231516) ei nimiösivusta poiketen ole Juhani Lindholmin saatesanoja. Kysyin Otavalta ja vahvistivat asian.

Nimiösivulla kaikissa: "suomentanut ja saatesanan kirjoittanut Juhani Lindholm".

245 10 \$a Humiseva harju / \$c Emily Brontë ; suomentanut ja saatesanan kirjoittanut Juhani Lindholm.

Niinpä laitoin Seven-sarjan painokseen 500-kentän:

500 ## \$a Nimiösivun tiedoista poiketen Seven-sarjassa julkaistuista Humiseva harju -kirjoista puuttuvat Juhani Lindholmin saatesanat.

Täydensin myös 700-kenttiä kyseisissä kirjoissa – sidotussa 9511206389 ja nidotussa 9789511308201 "saatesana" on. Se on kirjan lopussa, joten "jälkipuheen kirjoittaja".

Eli näissä 700:

700 1# \$a Lindholm, Juhani, \$e kääntäjä, \$e jälkipuheen kirjoittaja.

700 1# \$a Lindholm, Juhani. \$t Vihan ja rakkauden tuli.

Seven-sarjassa vain

700 1# \$a Lindholm, Juhani, \$e kääntäjä.

Tarvitaanko jotain ohjeistusta tällaisesta tapauksesta, jossa nimiösivun tiedot eivät pidäkään paikkaansa ja onko tämä ratkaisu ok?

VASTAUS

Ratkaisu on ok. Lisätty esimerkki sovellusohjeeseen kohtaan [245 Virheet](#).

2) Kysymys: Tekijän nimen muoto / 018646068

Tietueessa 018646068 on 100-kentässä auktorisoitu nimitieto *Mun, Hwi-chang*; haettu LoC, nimi löytyy myös nimiön takasivulta.

245c:ssä nimi on kuten kirjassa nimiössä ja kannessa: *Hwy-Chang Moon*.

Yritin äsken hakea ko. tietuetta Alephista nimekkeellä (*exact title*) *Foreign direct investment*, tuloksia 231 > rajausta tekijällä *moon* (kirjan kannesta) > nolla tulosta.

Sama tekijä on muutamassa muussakin tietueessa: 006375123, 013659417, 005846742, 001031737.

Miten pitäisi/suositellaan tekemään tietuekenttiä (100 tms.) näiden erilaisten nimien kanssa? 100-kenttään auktorisoitu nimi? Muita ohjeita?

VASTAUS

100-kenttään merkittävä auktorisoitu hakumuoto. Eri nimimuodot voi lisätä 900-kenttiin.

100 1# \$a Mun, Hwi-chang

900 1# \$a Moon, Hwy-Chang \$y Mun, Hwi-chang

3) Kysymys: Ukrainankielinen kirja / käännös vai ei

Kysyisin kustantaja **Library for all** –kirjoista. Nämä ovat ukrainankielisiä eikä kirjoissa mainita muun kielistä alkuteosta eikä kääntäjää. [Finna.fi](#):ssä oli pari tietuetta, joissa kuitenkin oli ilmeisesti verkkokirjakauppojen sivuilta saatu englanninkielinen nimeke. Kuvailin kirjat itse sellaisina, kuin ne nyt tässä fyysisesti ovat. Merkitäänkö oletettu alkuperäisnimeke johonkin ja millä tavalla? En oikein tiedä mitä tehdä näiden kanssa. En haluaisi sotkea toisten tietueita.

MARC-tietue: 2301637 (Roby, štšo kaže Saimon /)

MARC-tietue: 2300315 (Šaslyvi škarpetky Salli /) (Tämän on kuvailut alun perin toinen kirjasto)

Dasha and Miro 978-1-922849-64-9 ₺11.98 EUR (vain [Finna.fi](#))

VASTAUS

Vastaus näkemättä kirjoja.

Ensimmäisessä (Roby, šišo kaže Saimon) näyttää olevan ristiriitaa asiansanoituksen (englanninkielinen kirjallisuus) ja O41-kentän välillä. Kirjasta ei löydy tietoja Worldcatista.

Kustantajan katalogissa näyttäisi olevan kaikkien kolmen kirjan tiedot alkuteoksineen: <https://libraryforall.org/wp-content/uploads/2022/08/Catalogue-Ukraine.pdf>

Šaslyvi škarpetky Salli on todennäköisesti käännös tästä <https://www.worldcat.org/title/1119375276>, joten siinä Kokkolan(?) luettelointi

240	1	0	₺a Sally's lucky socks, ₺l ukraina
-----	---	---	------------------------------------

on lieene ihan perusteltua.

Suosittelaaan ottamaan yhteyttä kustantajaan: info@libraryforall.org.au ja varmistamaan asia heiltä.

4) Kysymys: ääninäyttelijä vs. näyttelijä

Osaatko kertoa millä perustein valitaan näyttelijän funktioksi (700e-kenttä) näyttelijä ja milloin ääninäyttelijä? Esimerkiksi elokuvassa Thor: Love and Thunder (7333018024175), Taika Waititi antaa äänensä hahmolle Korg, mutta myös ns. motion capturen (en tunne suomennosta), eli "vartalonliikkeensä". Olen ajatellut, että ääninäyttelijä on enemmän animaatioelokuvissa käytetty termi, joissa hahmo on tehty täysin tietokoneella ilman minkäänlaista näyttelijää ja näyttelijä antaa vain äänen elokuvan "päälle".

VASTAUS

Vastaus Kirjastopalvelulta:

Ääninäyttelijät liittyvät juuri animaatioelokuviin, jossa näyttelijä antaa äänensä jollekin animaatiohahmolle. Usein animaatioelokuvat on lapsille suunnattuja ja niissä on lisäksi dubbaus suomeksi. Eli toisin sanoen on näyttelijä, joka antaa äänensä englanninkielisessä versiossa hahmolle ja sitten mahdollisesti suomeksi dubatun version suomalainen ääninäyttelijä. Tästä syystä meillä Kirjastopalvelussa ei ole ääninäyttelijöitä juuri merkitty eikä käytetty tuota ääninäyttelijä funktiota. Sitä voi tietysti käyttää, mutta sitten pitää päättää minkä kieliversion ääninäyttelijät merkitsee tietueeseen.

Tällaisissa selkeästi aikuisille suunnatuissa elokuvissa kuten vaikka tuo Thor ei olla ainakaan Kirjastopalvelussa käytetty ääninäyttelijä funktiota, koska se on vain yksi rooli muiden joukossa ja tietueeseen on merkitty varsinaiset näyttelijät.

7. Seuraava kokous

25.1.2023 lähipäivä, klo 10-16, Kansalliskirjaston Auditorio